

“Adalet-i mahza-i Kur’âniye; bir masumun hayatını ve kanını, hattâ umum beşer için de olsa, heder etmez. İkisi nazar-ı kudrette bir olduğu gibi, nazar-ı adalette de birdir.” ifadesini izah eder misiniz?

Mahz; “sırf, halis, katıksız, tam” gibi mânâlara geliyor. Buna göre, **adalet-i mahza**, “tam ve katıksız adalet, mükemmel adalet,” demek olur. Adalet-i mahza, “Bir ferдин hakkını, bütün insanlar için de olsa, feda etmeyen adalet.” şeklinde tarif edilir. Bu adalette, hiçbir kimsenin en küçük bir hakkının bile çiğnenmemesi esastır.

Adaletin diğer şubesi olan adalet-i izafiye ise katıksız, tam değildir. Zira cemaatin menfaati için ferдин hukukunu nazara almaz.

Adalet-i izafiyede ehven-i şer esas alınır. Bütün insanların zarara uğraması büyük ve küllî bir şer, bu zararın giderilmesi için bir insanın yahut küçük bir gurubun hakkının çiğnenmesi ise cüz’î bir şerdir. Küllî şerden kurtulmak için cüz’î şerri kabul etmek ise ehven-i şer ile amel etmek demektir ve adalet-i izafiyenin esasıdır.

Adalet-i mahzada, bir şahıs kendi rızasıyla hakkından vazgeçmediği müddetçe, bütün insanların faydası için de olsa onun hakkı çiğnenemez.

Meselâ, adalet-i mahzaya göre, bir şahsın rızası olmaksızın evi istimlâk edilemez. Bunun uygulanmasında ise bazen çok büyük zorluklar ortaya çıkar. İşte bu gibi zaruret hallerinde, adalet-i izafiye tatbik edilir. Ve o şahsın hukuku, umumun menfaatine feda edilir; rızası olmaksızın evi sökölür, istimlâk edilir.

Bir âyet-i kerime:

“Sizin yaratılmanız ve diriltilmeniz bir tek nefsin (kişinin) yaratılması ve diriltilmesi gibidir.” (Lokman, 31/28)

Ve Nur Külliyyatı'ndan bir hikmet dersi:

“Adalet-i mahza-i Kur’âniye; bir masumun hayatını ve kanını, hattâ umum beşer için de olsa, heder etmez. İkisi nazar-ı kudrette bir olduğu gibi, nazar-ı adalette de birdir...”(1)

Demek oluyor ki, bir insanı yaratmakla bütün insanları yaratmak nasıl ilâhî kudret için fark etmiyorsa, ilâhî adalet için de bir insanın hukuku bütün insanların hukuku kadar kıymetlidir. Ve o hukuku çiğneyen bir kimse, bütün insanlara zarar vermiş gibi olur.

Nur Külliyyatında meseleye orijinal bir yaklaşım daha getirilir. Bir müminin güzel sıfatları “*masum insanlara*”, kötü sıfatları da “*cani insanlara*” benzetilerek adalet-i mahza bu sıfatlar âlemine tatbik edilir.

Buna göre bir insanın bir tek sıfatı masum olsa, bütün sıfatları da cani olsa, o tek sıfatın hakkı diğerleri yüzünden zayi edilemez. O mümine düşmanlık beslendiğinde bu masum sıfat çiğnenip gideceğinden bu hâl adalet-i mahzaya uymaz.

Konuyu çok önemli bir hükümlerle noktalayalım:

“Fakat adalet-i mahza kabil-i tatbik ise, adalet-i izafiyeye gidilmez, gidilse zulümdür.”(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektûbat, Hakikat Çekirdekleri: 64.](#)

(2) bk. [age., On Beşinci Mektup.](#)